

Zakróczy Béla

EMLÉKEZÉS A 858-AS JÁSZ CSERKÉSZCSAPATRA

A csapat utolsó nagytáborra Volócon

A Felvidék visszacsatolása adta az ötletet ahhoz, hogy a Kárpátokba menjünk táborozni. Fuchs Ernő parancsnok úr Fülekre utazott egy barátjához látogatóba. Felvette a kapcsolatot az ottani cserkészekkel, és megkérte őket, hogy segítsenek a táborhely kiválasztásában. Ők a lengyel határ menti Volócot javasolták. A parancsnok úr visszatérte után összehívott bennünket és közölte a jó hírt, amit örömmel fogadtunk.

Ezt követően elkezdődött a felkészülés, s csatlakozott hozzánk a jászberényi gimnázium, és egy gyöngyösi csapat is. Kedvező hírek tartottuk a füleki cserkészek részvételét, annál is inkább, hiszen közülük sokan beszéltek jól szlovákul.

1939. július 2-án végre elérkezett a nagy nap. Korán reggel indultunk Jászberényből két bérelt kocsival. Útunk során a következő állomásokat érintettük: Jászberény, Pusztamonostor, Jászfényszaru, Boldog, Hatvan. Itt a bérelt kocsikat más szerelvényre kapcsolták, s itt szálltak fel a gyöngyösiék. Folytattuk utunkat: Hort-Csány, Vámosgyörk, Karácsond, Ludas, Kálkápolda, Füzesabony, Szihalom, Mezőkövesd, Mezőkeresztes-Mezőnyárád, Csincsetanya, Emőd, Nyékládháza, Kistokaj, Miskolc, Tiszaluc, Szerencs, Bodrogkeresztur, Olaszliszka-Tolcsva, Sárospatak, Sátoraljaújhely, Borsi, Bodrogszerdahely, Szomotor, Őrös, Nagygéres, Királyhelme, Perbenyik, Ágcsernyő, Csap, Eszeny, Bátyu, Szernye, Barkaszó, Mezőterebes-Gorond, Várkulcsa, Munkács állomását érintettük. Itt csatlakozott hozzánk az öt füleki cserkész.

Munkácson hosszabban időztünk. Parancsnokunktól három órát kaptunk városnézésre. Jólesett a kikapcsolódás, hiszen még meglehetősen hosszú utazás várt ránk. Ezeket az állomásneveket is feljegyeztem: Munkács-Dohánygyár, Frigyesfalva, Szentmiklós, Kishídveg, Újtövisfalva, Szolyva-Hársfalva, Szászonka, Ocsitelep, Oca, Zányka, Almamező és Volóc nevét írtam be naplómba.

Úticélunkra, Volócra reggel érkezünk meg. A vagonokat lekapcsolták, így kényelmesen tudunk hozzájutni a csomagunkhoz. A vonatnál várt bennünket egy fiatal magyar erdész. Kocsikba raktuk a felszerelésünket, s az erdész vezetésével a hegyoldalba mentünk a kijelölt táborhelyre, a három csapat külön helyet kapott.

Az első napon csak a tábor építésével kellett törődnünk, az étkezéssel nem volt gondunk, mert a program szerint nagy edényekben hozták fel az ennivalót. Táborverő csapatunk három őrsből állt. A munkában segítettük egymást. Az erősebbek baltát kaptak, és kivágták az előre megjelölt fákat. Azokat a sátor méretének

megfelelően legallyaszták, és méretre fűrészelték. A többiek a sátor felállításával és körülárkolásával voltak elfoglalva.

A gondos munkát igénylő sátorban sajátos rend alakult ki. A leszabott rudakat a fekvőhely alatt helyeztük el, rá gallyak kerültek, ezt követően pedig a szénával megtöltött szalmazsákok. Erre még lepedő, pokróc és kapric került. A lábunknál a közlekedő folyosót, a sátor falánál pedig polcot csináltunk a hátizsákoknak. Amikorra a zászlótartó rúd is elkészült ugyancsak elfáradtunk. Az esti ima eléneklése után senkit sem kellett elringatni...

Másnap reggel elkezdődött a tábor mindennapi élete. Reggel ébresztés, negyed óra torna, a hegyi patakban mosakodás követte egymást. A sebes sodrású Vicsa patak jéghideg vizében igen sok fürge hal úszkált. A tisztálkodást zászlófelvonás, reggeli ima, majd a reggeli elfogyasztása követte. Reggelente néhányan a szomszéd faluból két zománcos kupával tejet hoztak, mások a postát vitték le, ill. hozták fel Volócról. Mások fontos feladata az élelmiszerek beszerzése volt, amit a Hangya szövetkezet boltjában tettünk meg. Abban az élelmiszerektől kezdve a ruházaton át, a vegyszer és vasáruig mindent megtalálhattunk. Reggelenként innen hoztuk fel a kenyeret, olykor a zsemlet, időnként pedig a szükséges fűszereket.

A tábor rendjét Fuchs Ernő parancsnok úrral együtt alakítottuk ki. Minden napra jutott egy-egy feladat. Az első napon a konyha kiképzését és befedését kellett megoldanunk. Mások a táborkapu felállításán, megint mások a nélkülözhetetlenül

A fiúleltek megérkeznek Munkácsra

A mi örsünk

A tábor kapuja és az örs

szükséges latrina gödör kiásását, továbbá az ülőkék és a takarófal felállítását végezték el. Az említetteken kívül váltogatták egymást a szabad foglalkozás, a csajkamosás, az ebédet követő fél óra csendes pihenő és a játék. Este a vacsorát újra csajkamosás, tábortűz, játék, mese és találós kérdések megfejtése követte. A táborlakók egy része ilyenkor sem térhetett nyugovóra, hiszen óránkénti váltással őrséget adott.

Parancsnok urunk figyelme sok mindenre kiterjedt. Az első napok egyikén meghívására az erdész tartott előadást. Megismertette velünk az erdő fáit, bokrait, állatait. A legérdekesebb az erdőben élő négy barnamedve életmódjának ismertetése volt. Felhívta figyelmünket arra, hogy a medvék nem szeretik az emberszagot, és a lármát sem. Lelkünkre kötötte, ne menjünk az erdőbe egyedül sétálni, ha pedig találkozunk medvével, ne fussunk el, sőt kiáltanunk sem szabad. Ha viszont megmerevedünk, nem mozgunk, akkor továbbmegy, kis idő múltán elballag a medve. Távózása után sem szabad futnunk, csak halkán ellenkező irányban haladnunk. A medvék alapeljárás szelíd állatok, ha betartjuk a szabályokat nem lesz semmi baj – állította. Szerencsére nem kellett kipróbálnunk frissen szerzett tudásunkat.

A tábor időtartama alatt számos emlékezetes kirándulást tettünk. Ellátogattunk Szolyvára az ásványvízforráshoz. A kútból rozsdaszínű meleg víz folyt ki. A forrás alá tartott üveg falát is befogta, olyannyira, hogy nem lehetett eltávolítani. A kút melletti tisztáson szalonnát sütöttünk, és utána forrásvizet fogyasztottunk. Egyesek pórul jártak, nem bírta a gyomruk, és a tervezettnél jóval később értünk vissza a táborba.

Július 6-án Sztoj 1679 méteres Magas-hegyét másztuk meg. (Megjegyzem, hogy a fenyőerdő szélén elterülő táborunk 800 méter magasan feküdt.) A Sztoj tetején hatalmas állatállomány legelt, melynek hasznosítására tej- és tejtermék üzem is működött. Nagyon kedvesen fogadtak bennünket, bemutatták nekünk a „gyár” – at. Az üzem vezetősége egy hatalmas – lehetett 5-6 kilogramm – túrógombóccal lepette meg bennünket. Hazafelé felváltva vittük, s aki éppen a gombócot cipelte, folyamatosan sózta a saját verejtékével. Így aztán a táborba érve már csak a fele volt meg. Ezen kirándulás alkalmával – hiába volt térképünk és tájolónk - szépen eltévedtünk. Szerencsénkre egy helybeli lovas kocsival utolért minket, és megmutatta a hazafelé vezető utat. A legtöbben szívesen felültünk volna a kocsijára, de nem tehetjük, mert sokan voltunk. Egyikünknek nagyon feltörte a cipő lábát, alig tudott menni, így ő kocsikázhatott. Én is fel akartam szállni, mert nem éreztem jól magam. A parancsnok úr viszont nem engedett, mert azt hitte, hogy csak mókázom. (Gyanúját arra alapozta, hogy többnyire én voltam a viccmester.) Nem volt mit tennem, egy darabig bírtam, majd egy kanyarhoz érve leültem egy árnyékos helyen a kőre pihenni. Nem tudom mennyi idő telt el, míg újra elviselhető állapotba kerültem. Magamhoz térve fölkeltem és elindultam, remélve, hogy rátalálok a táborba vezető szerpentinre. A nap állására bíztam magam, s rövid idő múlva a tábor sátrainál találtam magam. A

A Vereckei hágó az egykori emlékművel

A 858-as jász csapat

bejáratnál az örök szeme láttára viszont összeestem. Ők bevittek a sátorba, vizet hoztak és lefektettek. Rögtön elaludtam. Időközben talán egy jó óra is eltelt, amikor megérkezett a csapat. Roppant lázban voltak, mert azt hitték, hogy elvesztem. Mentőcsapatot akartak szervezni, miközben az örök jelentették, hogy betegen ugyan, de megérkeztem. Mindenki hitetlenkedve fogadta hazakerülésem történetét. A parancsnok úr pedig elmézésemet kérte, mert megbizonyosodott róla, hogy nem mókázom, látta, hogy milyen rosszul vagyok.

Táborunk a magyar-lengyel határ mentén feküdt, így természetes módon iktatódott programunkba a közeli Lavoczne meglátogatása. Július 8-án nagyon korán keltünk, és elindultunk a vasútállomásra. A táborból nap mit nap láttuk, milyen lassan kapaszkodnak fel a tehervonatok az emelkedőre, dacára annak, hogy előlről két mozdony húzta, hátulról a harmadik meg toltja őket. A mi személyvonatunkat csak két mozdony húzta. Utazásunk egyik legnagyobb élménye a három kilométeres alagút volt. A kalauztól megtudtuk, hogy az alagút közepén egy piros lámpa jelzi a lengyel-magyar határt. Ez volt mindannyiunknak első külföldi útja. Megtanultuk lengyelül: Éljen a közös lengyel-magyar határ! Lavoczniiban a vonatról leszállva ezzel üdvözöltük a körénk gyűlt lengyeleket, akik örömmel fogadtak.

Elindultunk falunézésre kettő-négy fős csoportokban. Sok fiú és kislány csatlakozott hozzánk. Meg akartak mutatni mindent. Nekem legjobban a gerendákból ácsolt templom tetszett, sőt a belseje is csodálatos volt. Vásároltam egy fa borítású, faragással díszített pici noteszt. Vendéglátóink elkérték, akadt aki a nevét írta bele, s volt aki kedves szöveget. Még ma is őrzöm a kis noteszt.

Július 12-én újabb történeti színhelyre, a Vereckei hágóhoz mentünk. A határ-sorompó furcsa alkotmány volt. Úgy nézett ki, mint egy vasúti sorompó, azzal a különbséggel, hogy ez tető alatt volt. A sorompó egyik felét piros-fehér-zöld, a másikat piros-fehér csíkozás díszítette. A fölé emelt sátor tetőt négy oszlop tartotta, timpanonjában napsugár formájú díszítést láthattunk, közepében pedig mindkét oldalon a nemzeti címerek és az országok neve állt. Itt állt akkoriban a később megsemmisített Árpád-emlékmű, amit mi még láthattunk. .

Július 15-én zárult a tábor. Korán keltünk, reggeli után sátrakat bontottunk, csomagoltunk, majd kocsikra rakodtunk. Óvatosan döntöttük ki a zászlórudat. Utóbb keresztet csináltunk belőle, és újra felállítottuk. A kapukat a helyükön hagytuk, az árkokat és a latrinát betemetjük. A korábbi rend helyreállítása után levonultunk az állomásra. Lekísért bennünket az erdész, sőt a vonat indulását is megvárta. Vonatunk délután indult haza. Nem kellett átszállnunk, mert a bérelt kocsinkat a megfelelő járatokra kapcsolták. Munkácson fájó szívvel búcsúztunk füleki barátainktól. Másnap délután érkeztünk haza Jászberénybe.

Zrupkó Ferencné

110 ÉVE ÉPÜLT A RÓMAI KATOLIKUS NÉPISKOLA ALSÓBOLDOGHÁZÁN

*„.....Ideje hát, hogy felébredj,
és állíts alsó iskolákat!”*
Apáczai Csere János

Községünkben, Jászboldogházán az első iskola létesítését már 1872-ben szorgalmazta Szász Károly kerületi tanfelügyelő. A megvalósítására 23 évet kellett várni, hiszen az 1895-ös tanácsai jegyzőkönyvben a következőket olvashatjuk: „Tekintettel arra, hogy a kérdéses állandó tanyai iskola céljára Bartal Márton jászberényi lakos nagylelkűen megfelelő területet ajándékozott, és az építési költségek fedezésére az egyes érdekelt tanyai lakosok eddig már 127 forint 60 korona készpénzt adakoztak és 8600 db válykot állítottak elő, és így ezáltal a tervezett tanyai iskola építése megkönnyítettén, a várost kevesebb kiadás fogja terhelni, ... a tervezett tanyai iskolának kiépítése megengedtetik. ... a földbirtokosok érdekében építtetik ki, felkéretni határozatlik a jászberényi közbirtokossági bizottság ... az érintett kulturális cél támogatására az építkezéshez legalább 1000 kéve nád megszavazásával és kiszolgáltatásával hozzájárulni szíveskedjék.”¹

Az iskola a szolnoki út és a Csíkosba (Kutyinába) vezető út elágazásánál volt, 30-35 perc járásnyira Tápiómajor, 40-45 percre Boldogháza megállótól a Magócs-Kohári-Ágoston dűlőben. A házszám: Tápió 45. A telek egyetlen darabból állt és 400 öl nagyságú. A gazdasági kert 36 öl, udvar és játszótér 296.5 öl, melléképület (WC) 1.5 öl, kőkereszt területe 5 öl, hátrész a főépület mögött 12 öl. (Az 156/2609. számú Jászberény városi képviselőtestületi ülés a vármegyei közgyűlés 30743/94. számú végzése értelmében elrendeli az iskolai játékterek létesítését, és az alsóboldogházai iskolát már ez alapján tervezték.) Az iskolák épületeinek helyszínrajzát 1948-ban Rózsa Sándor igazgató készítette.

A Bartal Márton által adományozott telken épített iskolának téglalap alapja volt. Erre húzták a vályogfalat, „de mert rossz földből vert vályogból készült 1897-ben már alapos javításra szorult, s csak 1899-ben lehetett betölteni a tanítói állást.”²

Az iskola tetőzete először nádból készült. Az épület a tanítói lakással együtt 23.6 méter x 7.5 méter alapterületű – beosztása, elrendezése a Gönczy-típusnak megfelelő. Alapterülete 184 m², légköbmétere 703 m³. Az iskolát Csollák Imre tanító idején (1938) átépítették – a korabeli feljegyzés szerint „egészségügyi szempontból”.³